

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Μέλος των: *International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)*
Europa Nostra • European Environmental Bureau (EEB)

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

ΙΟΥΛ. - ΑΥΓΟΥΣΤ. - ΣΕΠΤ. 1988

ΕΤΟΣ 16ο

ΑΡΙΘΜ. ΦΥΛ. 4

η "Europa Nostra" και η αναστήλωση μνημείων στη χώρα μας

Έχει γίνει σχεδόν καθεστώς για τη χώρα μας η βράβευση αναστηλωτικών ή αναπαλαιωτικών ή άλλων έργων προστασίας μνημείων από την "Europa Nostra". Έτσι λοιπόν, στις 5 Ιουλίου 1988 έγινε η απονομή των βραβείων και των επαίνων από τον πρόεδρό της κ. Henri de Koster παρουσία της υπουργού Πολιτισμού Μελίνας Μερκούρη, του αντιπροέδρου της "Europa Nostra" κ. Κώστα Καρρά, του προέδρου της «Ε.Ε.» κ. Μιχ. Σκούλλου, μελών της Ελληνικής Εταιρείας και σημαντικού αριθμού προσκεκλημένων από τον επιστημονικό κόσμο. Ο πρόεδρος της "Europa Nostra" κ. Henri de Koster, παρουσιάζοντας τους βραβευόμενους, το έργο τους και το έργο της "Europa Nostra", είπε μεταξύ άλλων:

Κυρία Υπουργέ, κυρίες και κύριοι,

Η σημερινή μέρα είναι πολύ σημαντική για την "Europa Nostra". Τιμούμε μια σειρά επιτευγμάτων που έγιναν στην Ελλάδα. Το έργο αναστήλωσης του Ερεχθείου, ενός από τα μεγαλύτερα μνημεία της Ευρώπης, από το Ελληνικό Κράτος, τη σημαντική αναστήλωση και αναπαλαίωση της Βενετικής Λότζια από το Δήμο Ηρακλείου Κρήτης και ακόμα δύο έργα που ανέλαβε η ιδιωτική πρωτοβουλία: την αρχιτεκτονική του κήπου στο Κανόνι της Κέρκυρας, από τον Νίκο Χατζηκυριακό-Γκίκα, έναν από τους πλέον διαπρεπείς ζωγράφους της Ελλάδας, και την εργασία του Κωνσταντίνου Μυλωνά στο κτίριο της Γερμανικής Αρχαιολογικής Σχολής.

Η "Europa Nostra" και η Ελλάδα

Δεν είναι ίσως απαραίτητο να σας συστήσω την "Europa Nostra" εδώ στην Αθήνα. Η "Europa Nostra" έχει περάσει πολλά ψηφίσματα σχετικά με την Ελλάδα ή τις ελληνικές αρχαιότητες έξω από την Ελλάδα. Δύο φορές μας απασχόλησε το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος των Δελφών από ακατάλληλη βιομηχανική ανάπτυξη. Η "Europa Nostra" έχει τιμηθεί από το

Ίδρυμα Ωνάση για την προσφορά της στην Ευρώπη, με την απονομή του Βραβείου Ολυμπία, το 1982. Η κυρία Ελένη Βλάχου, στην τελετή της απονομής εξήγησε πως η "Europa Nostra" προσπάθησε να ενώσει την Ευρώπη στη σφαίρα της προστασίας του περιβάλλοντος και του πολιτισμού.

Η ταυτότητά της

Πράγματι, η "Europa Nostra" είναι συνομοσπονδία διακοσίων και πλέον εθελοντικών οργανισμών προστασίας του περιβάλλοντος, με πολλά εκατομμύρια μέλη σε 21 χώρες, και συνεργάζεται στενά με το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Αποτελούμε μέρος της ευρύτερης Ευρωπαϊκής κίνησης. Η απονομή κάθε χρόνο μεταλλίων και διπλωμάτων για επιβράβευση σημαντικών έργων προστασίας του περιβάλλοντος, βραβεία που επιχορηγούνται γενναιόδωρα από την Αμερικαν Εξπρές, αποτελούν μέρος των πολλών δραστηριοτήτων μας που σκοπό έχουν να τονίσουν ότι η προστασία του περιβάλλοντος είναι πανευρωπαϊκή υπόθεση.

Τα μνημεία

Ένα σημαντικό στοιχείο είναι η

αναγνώριση της αξίας των μνημείων, τα οποία μέσω των γεγονότων της Ιστορίας βρίσκονται μέσα στα σύνορα άλλης χώρας.

Για το λόγο αυτό αισθανόμαστε ιδιαίτερη ικανοποίηση για την υπογραφή της Συμφωνίας της Γρανάδας, σύμφωνα με την οποία τα ελληνικά μνημεία, καθώς και άλλα ευρωπαϊκών χωρών, αναγνωρίζονται ως θησαυροί της αρχαιότητας που πρέπει να διατηρηθούν σε όποια χώρα βρίσκονται σήμερα.

Όταν η "Europa Nostra" ιδρύθηκε εικοσιπέντε χρόνια πριν, ήταν γεγονός ότι από το 1945 περισσότερα σημαντικά κτίρια και περισσότερα θαυμάσια τοπία είχαν καταστραφεί από τις μπουλντόζες παρά από τις βόμβες και τις χειροβομβίδες του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.

Η πολιτιστική μας κληρονομιά και η κοινή γνώμη

Σήμερα τουλάχιστον, η κοινή γνώμη στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες υποστηρίζει τη συντήρηση της κληρονομιάς του παρελθόντος, και αναγνωρίζει ότι τα ανθρώπινα μέτρα των παλαιών κτιρίων, η μαστοριά και η επιδεξιότητα με την οποία κατασκευάστηκαν, έχουν ιστορική και

Το Ερέχθειο μετά τις εργασίες αναστήλωσης.

αισθητική αξία, συγχρόνως όμως συμβάλλουν τα μέγιστα στην ποιότητα της σύγχρονης ζωής. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν απομένουν πολλές μάχες να δώσουμε, και πολλή δουλειά για το μέλλον. Το έργο της αναστήλωσης και της συντήρησης είναι δύσκολο και δαπανηρό. Χρειάζεται πάντα ενθάρρυνση. Για το λόγο αυτό εδώ και δέκα χρόνια η "Eurora Nostra" έχει καθιερώσει την απονομή βραβείων για την καλύτερη εργασία στην Ευρώπη. Λαμβάνουμε πολλές εκατοντάδες συμμετοχές και απονέμουμε πολύ λίγα βραβεία. Πρέπει να πω ότι οι συμμετοχές από την Ελλάδα είναι συχνά πολύ υψηλού επιπέδου, όμως είναι πολύ λιγότερες σε αριθμό απ' ό,τι ελπίζαμε. Επιτρέψτε μου παρακαλώ να κάνω έκκληση προς εσάς να ενθαρρύνετε την υποβολή περισσότερων συμμετοχών από την Ελλάδα στο διαγωνισμό. (Η υποβολή των αιτήσεων λήγει την 14η Οκτωβρίου.) Υπάρχουν έντυπα που μπορείτε να προμηθευτείτε.

Αναστήλωση: πολύ παλιά πρακτική

Ο Πausanίας γράφει ότι έχει δει την τελευταία από τις ξύλινες στήλες του Ναού της Ήρας στην Ολυμπία (του 7ου αιώνα π.Χ.) πριν να αντικατασταθεί από μαρμαρίνη στήλη — αντικατάσταση που έγινε όχι για λόγους αισθητικής αλλά γιατί η αρχαία κατασκευή είχε καταστραφεί.

Βγάζουμε το συμπέρασμα ότι οι

αρχαίοι Έλληνες αισθανόταν δέος για το ναό και φοβόταν ότι τυχόν αλλαγές θα τον βεβήλωναν, εκτός και αν κρίνονταν εντελώς απαραίτητες. Αυτή η αντιμετώπιση των Ελλήνων προς το Ναό της Ήρας αποτελεί παράδειγμα για μας όσον αφορά αρχαιολογικές αναστηλώσεις, παράδειγμα σεβασμού προς το ίδιο το μνημείο και την ιστορία του.

Αργότερα, η αντιμετώπιση αναστηλώσεων αρχαίων μνημείων υπήρξε πολύ διαφορετική. Για αιώνες ήταν απλώς εμπειρική δραστηριότητα με λίγη ή καθόλου κριτική αντίληψη. Σε πολλές περιπτώσεις η θεραπεία ήταν χειρότερη από την ασθένεια. Ακόμη πιο κακό, ο αναστηλωτής συχνά αποτύπωνε τό δικό του προσωπικό γούστο πάνω στο μνημείο. Δεν πάνε και πολλά χρόνια που οι αναστηλωτές, σε κάθε κλάδο των τεχνών, θεωρούσαν δικαίωμά τους, ευχαρίστησή τους ή και καθήκον τους να αναμορφώσουν το αντικείμενό τους σύμφωνα με τις δικές τους προτιμήσεις!

Το αναστηλωτικό έργο του Ερεχθείου

Ελπίζω, παρ' όλα αυτά, ότι εκατό χρόνια ή ακόμη και χίλια χρόνια αργότερα, ο πρόεδρος της "Eurora Nostra" θα μπορεί να επαινεί το αναστηλωτικό έργο του Ερεχθείου σαν υπόδειγμα στο είδος του, έργο για το οποίο έγινε μακρά και προσεκτική επιστημονική προεργασία, και το οποίο σεβάστηκε το μνημείο. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι αποφάσεις που έπρεπε να παρθούν ήταν φοβερά

περίπλοκες και δύσκολες, με δεδομένο το κατασκευαστικό πρόβλημα του ίδιου του κτιρίου, και το πρόβλημα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που βέβαια δεν ήταν σε θέση να λύσουν οι συντηρητές.

Η μόλυνση της ατμόσφαιρας αποτελεί πράγματι τον μεγαλύτερο κίνδυνο για την αρχιτεκτονική μας κληρονομιά από τη μια άκρη της Ευρώπης στην άλλη. Το πρόβλημα που δημιουργήθηκε από τη βιομηχανική και καταναλωτική μας κοινωνία πιστεύω πως μπορεί να λυθεί, όμως επειδή ο μολυσμένος αέρας δεν γνωρίζει σύνορα, είναι αναγκαία μια διεθνής συνεργασία για την καταπολέμηση των βλαβερών του συνεπειών. Η "Eurora Nostra" από κοινού με το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος, μελέτησαν αυτό το πρόβλημα σ' ένα συνέδριο που έγινε στη Σορβόνη δύο χρόνια πριν.

Για να ξαναγυρίσουμε όμως στο Ερέχθειο, το Εκτελεστικό Γραφείο της "Eurora Nostra" αποφάσισε να τιμήσει με ειδικά μετάλλια το αναστηλωτικό αυτό έργο. Το βραβείο δόθηκε σ' αναγνώριση της εξαιρετικής δυσκολίας που παρουσίαζε το έργο, του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος του μνημείου, της επιστημονικής φροντίδας που δόθηκε στο σχεδιασμό της αναστήλωσης και στο κομψό και ωραίο αποτέλεσμα. Τώρα θα ήθελα να καλέσω τον πολιτικό μηχανικό και αρχιτέκτονα κύριο Κώστα Ζάμπα και τον κύριο Αλέξανδρο Παπανικολάου που ανέλαβαν και έβγαλαν σε πέρας το έργο, να πλησιάσουν και να παραλάβουν το ειδικό μετάλλιο για την αναστήλωση ενός από τα μεγαλύτερα μνημεία της ευρωπαϊκής κληρονομιάς.

Η Λέσβος και το έργο προστασίας του περιβάλλοντος

Η "Eurora Nostra" ασχολείται καιρό με τα προβλήματα των τοπικών αρχών στην Ευρώπη και σαν αποτέλεσμα αυτού μας ζητήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης και τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες να οργανώσουμε και να καθιερώσουμε ένα σχέδιο ειδικού βραβείου για όλες τις πόλεις και τα χωριά της Ευρώπης κατά το έτος περιβάλλοντος 1987-88. Ίσως γνωρίζετε ότι ήδη η νήσος Λέσβος έλαβε ένα βραβείο για το εξαιρετικό έργο που έγινε κάτω από την επίβλεψη του προηγούμενου νομάρχη κ. Ν. Σιφουνάκη. Το βραβείο αυτό δόθηκε τον περασμένο Μάρτιο στις Βρυξέλλες.

Θά 'θελα εντούτοις να αναφέρω ότι η

Λέσβος ήταν μια από τις ελάχιστες συμμετοχές απ' τον ελληνικό χώρο σ' αυτό το διαγωνισμό και φαίνεται πως οι ελληνικές δημοτικές αρχές βρίσκονται ίσως πολύ πιο πίσω από άλλες της Ευρώπης στο θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος. Είναι πράγματι εκπληκτικό, γιατί είναι σαφές ότι οι διατηρητέες περιοχές βελτιώνουν εντυπωσιακά την ποιότητα ζωής, πράγμα που είναι φανερό στην Πλάκα, γειτονιά της Αθήνας που τιμήθηκε από την "Europa Nostra" με ένα μετάλλιο μερικά χρόνια πριν και επίσης στους όλο και περισσότερους πεζόδρομους της ίδιας πόλης.

Η βράβευση του Δήμου Ηρακλείου

Με δεδομένη την αδυναμία των ελληνικών δημοτικών αρχών σε δραστηριότητες προστασίας περιβάλλοντος, μας δίνει ιδιαίτερη χαρά να έχουμε τη δυνατότητα να απονέμουμε βραβείο στο Δήμο Ηρακλείου για τη συντήρηση και αναπαλαίωση της όμορφης βενετικής Loggia που θα στεγάσει τα δημοτικά γραφεία της πόλης. Κι επιπλέον γιατί, όπως πληροφορούμαι από τους συντηρητές, το Ηράκλειο είναι μια πόλη που έχει υποφέρει από πολλές άστοχες συντηρήσεις και καταστροφές τα τελευταία 10 χρόνια, με αποκορύφωμα την περιβόητη κατεδάφιση της Γοτθικής Εκκλησίας του Σωτήρος τον καιρό της δικτατορίας, προκειμένου να γίνει γκαράζ.

Ελπίζω συνεπώς ότι αυτό το βραβείο που η Εκτελεστική Επιτροπή είχε τη χαρά να απονεμίσει για την εξαιρετική εργασία που έγινε στη Loggia θα λειτουργήσει σαν κίνητρο για περαιτέρω προσπάθειες διατήρησης του περιβάλλοντος από το Δήμο Ηρακλείου καθώς και από άλλες δημοτικές αρχές της Ελλάδος. Καλώ τον κύριο Μανώλη Καρέλλη, Δήμαρχο Ηρακλείου, να παραλάβει το βραβείο για την αναστήλωση της Loggia.

Η συνεισφορά των ιδιωτών

Η "Europa Nostra" είναι μια συνομοσπονδία από εθελοντικούς και ιδιωτικούς οργανισμούς για την προστασία του περιβάλλοντος και με ιδιαίτερη χαρά και πραγματική περηφάνεια αναγνωρίζουμε τη συνεισφορά που έγινε από ιδιώτες στην υπόθεση του περιβάλλοντος. Πρόκειται να δώσω σήμερα 2 διπλώματα που

απονεμήθηκαν και τα προηγούμενα χρόνια σε ιδιώτες στην Ελλάδα. Το πρώτο στον κ. Κωνσταντίνο Μυλωνά, αρχιτέκτονα, που ήταν υπεύθυνος για τη λαμπρή συντήρηση, συμπεριλαμβανομένου και του ζωγραφικού διάκοσμου, της προσόψεως της Γερμανικής Αρχαιολογικής Σχολής Αθηνών. Θά 'θελα να συγχαρώ θερμά τόσο τον κύριο Μυλωνά όσο και τη Γερμανική Αρχαιολογική Σχολή για το έργο τους.

Ο κ. Χατζηκυριάκος - Γκίκας

Θά 'θελα να πω λίγα λόγια ακόμα για το τελευταίο δίπλωμα που απονέμεται στον μεγαλύτερο ζώντα Έλληνα ζωγράφο, το Νίκο Χατζηκυριάκο - Γκίκα και τη γυναίκα του, για τη δημιουργία του ωραίου κήπου που περιβάλλει το σπίτι τους στο Κανόνι της Κέρκυρας.

Ξεχνάμε συχνά ότι *έργο μας δεν είναι μόνο να προστατεύουμε την ομορφιά του παρελθόντος αλλά να δημιουργούμε επίσης ομορφιά για το παρόν*. Η "Europa Nostra", αν και με μεγάλη προσοχή, ενίοτε έχει δώσει βραβεία σε μοντέρνα κτίρια και συχνότερα σε σύγχρονες διαμορφώσεις τοπίων. Ο κήπος στο Κανόνι είναι ένα ξεχωριστό όμορφο παράδειγμα, δημιουργημένος με πολύ αγάπη και φροντίδα που συμπτωματικά σχεδόν απειλήθηκε με καταστροφή μετά την αποπεράτωσή του. Είμαστε ευτυχείς που σώθηκε. Στον κ. Χατζηκυριάκο - Γκίκα, που απουσιάζει στο Λονδίνο για λόγους υγείας, στέλνουμε τις θερμότερες ευχές μας για ταχεία ανάρρωση και τα θερμά μας συγχαρητήρια γι' αυτό το βραβείο, που θα ζητήσω από τον κ. Μυλωνά, τον αρχιτέκτονα που έκανε την αρχική μελέτη του κτήματος που ο κ. Χατζηκυριάκος - Γκίκας τόσο επίμονα φρόντισε, να λάβει εκ μέρους του το δίπλωμα μαζί με το δικό του.

Ίσως θά 'πρεπε να σας θυμίσω ότι εκτός από το ειδικό βραβείο για το Ερέχθαιο και το μετάλλιο για την Πλάκα, η "Europa Nostra" έχει σε δύο περιπτώσεις στο παρελθόν απονεμίσει μετάλλια για έργα συντήρησης σε ιδιώτες στην Ελλάδα. Το ένα στον κύριο Αναστάσιο Κάρτα για τη μεταρρύθμιση σε ξενοδοχείο ενός παλιού σπιτιού στην Ερμούπολη της Σύρου, και το άλλο στους κυρίους Αλέξανδρο και Χάρη Καλλιγά για το σημαντικό έργο της αναστήλωσης πολλών σπιτιών στην παλιά πόλη της Μονεμβασίας.

Στην ίδια εκδήλωση μίλησε και η υπουργός Πολιτισμού Μελίνα Μερκούρη. Στην αρχή εξέφρασε την ικανοποίησή της για τις βραβεύσεις και στη συνέχεια στάθηκε ιδιαίτερα στη μεγάλη ευθύνη μας για τη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Παραβρέθηκαν ακόμα ο αντιπρόεδρος της "Europa Nostra" και μέλος μας κ. Κώστας Καρράς, ο κ. Μιχάλης Σκούλλος, τα μέλη μας κ.κ. Α. Κολλάρος, Η. Νέλλας, Χ. Μπούρας, Λασκαρίνα Μπούρα, Α. Αίσωπος, Κ. Μανουηλίδης και πολλοί άλλοι.

Ελληνική Εταιρεία και SPGH

Στις 5 Ιουλίου 1988 έγινε κοινή συνάντηση των διοικητικών συμβουλίων της «Ελληνικής Εταιρείας» και του SPGH (Society for the Preservation of the Greek Heritage). Στη συνάντηση αυτή έγινε παρουσίαση των νέων μελών και των αξιωματούχων (κ. McCoy, διευθυντή, κ. Ann Lea, προέδρου στη θέση του α. Φίλωνος που πρόκειται να μετατεθεί, κ. McDonald, κ.

Tsakoroulou). Στη συνάντηση παραβρισκόταν και η κ. Virginia Nick. Ακολούθησε συζήτηση και έγινε: — Αξιολόγηση των εκτελούμενων προγραμμάτων και δραστηριοτήτων των δύο οργανισμών.

— Παρουσίαση της προόδου των κοινών προγραμμάτων.

— Προτάσεις για τον τρόπο πληρωμής των εργασιών του Σπιτιού στην Πλάκα: το 50% των πιστοποιούμενων εργασιών αποκατάστασης θα στέλνεται από τα χρήματα που το SPGH έχει στις ΗΠΑ.

— Πρόταση για την αγορά του σπιτιού που βρίσκεται πίσω από αυτό, στην Τριπόδων 28, για την επέκτασή του και για να έχει διπλές εξόδους — η σημερινή αξία του υπολογίζεται σε 10 εκατ. δρχ.

— Προτάσεις για νέα προγράμματα και πρωτοβουλίες.

Παρακαλώ να με γράψετε συνδρομητή του «ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ» σας

ΟΝΟΜΑ

ΕΠΩΝ.

ΔΙΕΥ/ΣΗ

.....

.....

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΕΛΛΑΔΑ - Ε.Ο.Κ.

Οι μη κυβερνητικές Περιβαλλοντικές Οργανώσεις διεκδικούν έναν αποφασιστικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής περιβάλλοντος. Τη διεκδίκηση αυτή την προβάλλουν στα Κέντρα Λήψης Αποφάσεων με τον οργανωμένο λόγο τους, τα επιχειρήματά τους, τις καταγγελίες τους. Και τον προβάλλουν κυρίως μέσα από μαζικές ενώσεις - συνομοσπονδίες. Κάτι τέτοιο κάνει εδώ και χρόνια το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος, μέλος του οποίου είναι και η «Ελληνική Εταιρεία».

Πριν από την άτυπη σύνοδο των Υπουργών Περιβάλλοντος - που γίνεται στις αρχές Οκτωβρίου 1988 στους Δελφούς - κατέθεσε ένα μνημόνιο επισημαίνοντας τα κυριότερα συλλογικά ή επιμέρους περιβαλλοντικά προβλήματα.

Για την ευρύτερη προβολή των θέσεών μας οργανώθηκε και συνέντευξη τύπου στην Ένωση Ανταποκριτών Ξένου Τύπου, όπου ο πρόεδρος του Ε.Ε.Β. και της «Ε.Ε.» κ. Μιχάλης Σκούλλος επισήμανε τόσο τις θέσεις του ΕΕΒ για τα πανευρωπαϊκά κοινά προβλήματα, όσο και τις θέσεις της «Ε.Ε.» για τα τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα.

Κρίνουμε σκόπιμο να παραθέσουμε αυτούσιο το «Μνημόνιο στην Ελληνική Προεδρία» για ενημέρωση των αναγνωστών μας και των φίλων της «Ελληνικής Εταιρείας».

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αποτελεί ευτυχή συγκυρία το γεγονός ότι τρεις μεσογειακές χώρες-μέλη της ΕΟΚ θα έχουν κατά σειρά την ευθύνη για την προεδρία του Συμβουλίου Υπουργών. Αυτό θα βοηθήσει την Κοινότητα να προσέξει τα ιδιαίτερα περιβαλλοντικά προβλήματα του Νότου για παρατεταμένη περίοδο. Συνεπώς η Ελληνική Προεδρία θεωρείται σημαντική στην προετοιμασία και προώθηση μιας κατάλληλης ημερήσιας διάταξης των συναντήσεων των Υπουργών Περιβάλλοντος που μπορεί να συνεχιστεί και από τις άλλες μεσογειακές προεδρίες (Ισπανίας - Γαλλίας).

Η Ελληνική Προεδρία θα έχει να αντιμετωπίσει επίσης ένα άλλο θέμα κεφαλαιώδους σημασίας: τις επιπτώσεις της Ενιαίας Αγοράς πάνω στο περιβάλλον. Θέμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί αρκετά έγκαιρα. Θα υπάρξουν οφέλη για το περιβάλλον; Πώς θα μπορέσουμε να αποτρέψουμε το να εξελιχθεί η Ενιαία Αγορά αρνητικά για την προστασία του περιβάλλοντος;

Κατά την άποψη του Ευρωπαϊκού Γραφείου Περιβάλλοντος, αυτό θα ήταν ένα λάθος στους παρακάτω τρεις τομείς: ζημιά στο περιβάλλον, εξασθένηση της οικονομίας, και αμφισβήτηση από τους Ευρωπαίους πολίτες της ανάγκης για

περαιτέρω ενοποίηση.

Ι. Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ

Οι μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις έχουν μια όλο και περισσότερο ενισχυμένη εντύπωση πως η διαμόρφωση της Ενιαίας Αγοράς όπως έχει προωθηθεί τόσο από ορισμένες χώρες - μέλη όσο και από ορισμένους βιομηχάνους δυνατόν να εξελιχθεί αρνητικά για την προστασία του περιβάλλοντος.

Η πρόσφατη απόφαση της Γαλλικής κυβέρνησης να μην άρει τις αντιρρήσεις της σχετικά με τα πρότυπα της ΕΟΚ για τα μικρά αυτοκίνητα θα πρέπει να ενταχθεί στο πλαίσιο των συμπερασμάτων του γενικού εισηγητή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο. Εκεί εκδικαζόταν η προσφυγή της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εναντίον Κανονισμού της Δανίας που αφορούσε δοχεία ποτών μιας χρήσεως και η πρόθεση της Επιτροπής να στραφεί εναντίον της Ιταλίας αναφορικά με νομοθεσία της που απαγόρευε τη χρήση των πλαστικών για συσκευασίες. Ο γενικός εισηγητής τοποθετήθηκε ως εξής: «Θα πρέπει να υπάρξει εξισορρόπηση ενδιαφερόντων και συμφερόντων μεταξύ ελεύθερης διακίνησης αγαθών και προστασίας του περιβάλλοντος, έστω και αν χρειαστεί,

για την επίτευξη εξισορρόπησης, να μειωθούν τα επιζητούμενα υψηλά πρότυπα προστασίας...».

Συνεκτιμώντας όλα αυτά έχουμε την παρακάτω εικόνα:

1. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι ικανή να συμφωνεί μόνο σε επεικλή (χαμηλά) πρότυπα περιβαλλοντικής προστασίας και σε όλες τις περιπτώσεις σε πρότυπα που:
 - 1.1 δεν συνυπολογίζουν τις δυνατότητες που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία·
 - 1.2 είναι σε χαμηλότερο επίπεδο απ' αυτά που επιβάλλονται έξω από την ΕΟΚ (Ευρώπη των ΕΕΤΑ, ΗΠΑ, Ιαπωνία)·
 - 1.3 θα παραμένουν σταθερά για μακρό χρονικό διάστημα.
 2. Απαγορεύοντας κάθε πρωτοβουλία υπέρβασης - προς το καλύτερο - αυτών των προτύπων, αυτά θα θεωρούνται σαν ανώτατη τιμή μάλλον παρά σαν σημείο εκκίνησης.
 3. Η ελεύθερη διακίνηση αγαθών φαίνεται πως έχει προτεραιότητα σε σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος.
 4. Το περιβάλλον ορισμένων κρατών - μελών θα προστατεύεται λιγότερο καλά απ' ό,τι χωρίς την Ενιαία Αγορά. Το ΕΕΒ αντιτίθεται κατηγορηματικά σ' αυτή την αντίληψη. Θα σημαίνει μειονεκτήματα και αδυναμίες για την προστασία του περιβάλλοντος.

Θα οδηγήσει στην εξασθένηση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας στις διεθνείς αγορές (Ιαπωνία, ΗΠΑ, ΕΕΤΑ). Θα αποτελέσει έναν μεγάλο κίνδυνο στην παραπέρα ενοποίηση της Ευρώπης, καθώς η κοινή γνώμη δεν θα υποστηρίζει μια Ευρώπη που δεν εγγυάται ένα υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος, όπως υπόσχεται η Πράξη της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς και που - αντίθετα απ' ό,τι οι ΗΠΑ - εμποδίζει τα κράτη - μέλη της από το να προχωρούν πέραν από τα επεικλή πρότυπα που καθιερώνει.
- Το ΕΕΒ θεωρεί πως η Ενιαία Αγορά θα πρέπει να είναι μια ευκαιρία που θα θέσει σε κίνηση ένα καινούργιο βιομηχανικό και πολιτιστικό σχέδιο - πρόγραμμα. Στις περιπτώσεις που η τεχνολογική επανάσταση συνεισφέρει στη βελτίωση της περιβαλλοντικής προστασίας, θα πρέπει να ενισχύεται και να υποστηρίζεται από την Ενιαία Αγορά.
- Μόνο με μια ισχυρή περιβαλλοντική πολιτική θα είμαστε σε θέση να

αναπτύξουμε μια ισχυρή οικονομία.

Αυτό ισχύει διότι:

1. Τα ευρωπαϊκά πρότυπα περιβαλλοντικής προστασίας θα πρέπει να είναι μια «βάση» και όχι «οροφή».
2. Τα ευρωπαϊκά πρότυπα θα πρέπει να είναι στο ίδιο επίπεδο με εκείνα χωρών μη μελών της ΕΟΚ (ΗΠΑ, Ιαπωνία, ΕΕΤΑ) και οι οποίες εφαρμόζουν την πιο προηγμένη τεχνολογία.
3. Τα ευρωπαϊκά πρότυπα θα πρέπει να εξελίσσονται τόσο σύμφωνα με την εξέλιξη των επιστημονικών γνώσεων όσο και σύμφωνα με τη βέλτιστη προσφερόμενη τεχνολογία.
4. Οι ευρωπαϊκές επενδύσεις θα πρέπει να ενθαρρύνουν και να πιέζουν τη βιομηχανία, την τοπική αυτοδιοίκηση και τα άτομα προς την κατεύθυνση της αλλαγής των διαδικασιών παραγωγής.

Το ΕΕΒ υπογραμμίζει επίσης ότι η πρόσβαση σε πληροφορίες που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος είναι ουσιώδης για μια στρατηγική δυναμικής οικονομικής ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό το ΕΕΒ τονίζει την αξία του Σχεδίου Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και την επείγουσα ανάγκη να υπάρχουν ομοιόμορφοι κανονισμοί πάνω στις Κοινοτικές υπηρεσίες και τα στοιχεία που αυτές τηρούν.

Τα αυτοκίνητα

Η Ευρώπη παρακολούθησε με έντονο ενδιαφέρον ξανά και φέτος την κατάσταση της Αθήνας όπου άνθρωποι, και κυρίως ηλικιωμένοι, οι άρρωστοι και τα μικρά παιδιά, υπέφεραν διπλά, από τον καύσωνα και το νέφος.

Οι καταμετρηθείσες τιμές διοξειδίου του αζώτου παραβιάζουν τις τιμές της κοινοτικής νομοθεσίας.

Η κύρια πηγή ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην Αθήνα, επιβεβαιωμένη και από την κυβέρνηση, είναι ξεκάθαρο πλέον ότι είναι οι εξατμίσεις των αυτοκινήτων, κυρίως το καλοκαίρι. Η τεχνολογία για τη μείωση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας από τα αυτοκίνητα κατά 90% είναι ήδη διαθέσιμη αλλά η κοινοτική νομοθεσία αποθαρρύνει — αν δεν εμποδίζει — τη χρησιμοποίηση του ρυθμιζόμενου τριωδικού καταλύτη κλειστού κυκλώματος στα μικρά και μεσαία κυβισμού αυτοκίνητα.

Το ΕΕΒ απογοητεύτηκε από την αδύνατη συμφωνία που επιτεύχθηκε τον περασμένο Ιούνιο σχετικά με τα όρια εκπομπών των εξατμίσεων των μικρών αυτοκινήτων. Η βέλτιστη προσφερόμενη τεχνολογία επιβάλλει αυστηρότερα πρότυπα, σαν αυτά που πρότειναν η Ελλάδα, η Δανία και η Ολλανδία. Οι οργανώσεις - μέλη του ΕΕΒ συγκλονίστηκαν από την απόρριψη εκ μέρους της Γαλλικής κυβέρνησης ακόμα και αυτών των ήπιων θέσεων. Και αυτό έγινε κάτω από την πίεση μιας και μοναδικής αυτοκινητοβιομηχανίας, της Peugeot.

Η Γαλλία δήλωσε ακόμη ότι θα αποδεχτεί τα επείκτα όρια τιμών του συμβιβασμού του Λουξεμβούργου υπό δύο όρους:

1. *Οι οριακές τιμές, από τη στιγμή που θα γίνουν αποδεκτές, δεν θα πρέπει να αλλάζουν για περίοδο πέντε χρόνων.* Η αποδοχή αυτού του όρου θα σήμαινε ότι ο εξοπλισμός για την ελάττωση της ρύπανσης δε θα επωφελούνταν από τη ραγδαία αναπτυσσόμενη προηγμένη τεχνολογία. Ακόμα θα σήμαινε ότι η Κοινότητα αποφασίζει, στις περιπτώσεις ανταγωνισμού επιχειρήσεων υπέρ εκείνης που αποδίδει χειρότερα για την υγεία και το περιβάλλον. Αυτό και μόνο θα εξασθενήσει το πνεύμα ανταγωνισμού και άμιλλας στην ευρωπαϊκή βιομηχανία.

2. *Από τη στιγμή που θα καθιερωθούν οι οριακές τιμές, οι χώρες - μέλη δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσουν φορολογικά κίνητρα για να ενθαρρύνουν το ξεπέρασμά τους.* Όπως επισημάνθηκε και πιο πάνω τα κοινοτικά όρια δεν θα ενθαρρύνουν πλέον την πρόοδο.

Αυτό είναι εξίσου απαράδεκτο για το ΕΕΒ. (Στις ΗΠΑ κάθε επιμέρους πολιτεία έχει διατηρήσει το δικαίωμα στο να καθορίζει τη δική της πολιτική φορολογικών κινήτρων. Η αποδοχή αυτών των όρων θα σήμαινε ότι η Ενιαία Αγορά θα είχε σαν επακόλουθο την αποδυνάμωση της προστασίας του περιβάλλοντος και ακόμα ότι το 1992 θα ήταν η χρονιά της προς τα κάτω εναρμόνισης των ορίων τιμών για το περιβάλλον καθώς επίσης και των στρατηγικών για τη βιομηχανία.

Αν λοιπόν εξελιχθούν έτσι τα πράγματα, ενισχύουμε την ανταγωνιστικότητα μας απέναντι στις

ΗΠΑ, την Ιαπωνία και τις χώρες ΕΕΤΑ;

Εκτός τούτου, αυτά τα επείκτα όρια τιμών δεν θα ήταν σύμφωνα με το πνεύμα «του υψηλού επιπέδου προστασίας» που καθορίζει η §100Α της Ενιαίας Πράξης.

Έτσι το ΕΕΒ παροτρύνει την Ελληνική Προεδρία και τις χώρες μέλη να αντισταθούν στις πιέσεις αυτού του είδους. Επιπλέον, να μελετήσουν την καθιέρωση, όσο το δυνατό συντομότερα, κινήτρων για αυτοκίνητα που θα διαθέτουν τριωδικό καταλύτη κλειστού κυκλώματος και να ζητήσουν εξαίρεση εκεί που αυτό παραβαίνει την Κοινοτική νομοθεσία. Ακόμα, η Ελλάδα και οι άλλες Ευρωπαϊκές κυβερνήσεις θα πρέπει να επισπεύσουν την καθιέρωση αμόλυβδων καυσίμων και φορολογικών απαλλαγών.

Όσον αφορά τους πετρελαιοκίνητες το ΕΕΒ απαιτεί αυστηρότερα πρότυπα από εκείνα που συμφωνήθηκαν κατά το τέλος του 1987 για τις εκπομπές καυσαερίων. Η οριακή τιμή για τα αιωρούμενα σωματίδια θα πρέπει να σταθεροποιηθεί στο 0,6g/ανά έλεγχο.

Δεδομένου ότι, λόγω της δημιουργίας της Ενιαίας Αγοράς, αναμένεται να αυξηθούν οι μεταφορές, ο αριθμός των μεγάλων φορτηγών και τα διανυόμενα χιλιόμετρα, πρέπει να καθοριστούν αυστηρές οριακές τιμές για αυτά τα οχήματα έτσι ώστε να εμποδιστεί μια επιπρόσθετη αύξηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

II. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΝΟΤΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ.

Το ΕΕΒ αποφάσισε να ξεκινήσει μια μεγάλη εκστρατεία περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων για τις Νότιες χώρες της Κοινότητας. Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι εδώ είναι διαφορετικοί από εκείνους του Βορρά. Επίσης, διαφέρουν και τα είδη των προβλημάτων. Από πολλές πλευρές το Νότιο ευρωπαϊκό περιβάλλον είναι πιο ευάλωτο μια και έχει να αντιμετωπίσει προβλήματα όπως οι πυρκαγιές, η ανομβρία, η διάβρωση του εδάφους και η πολύ αργή ανανέωση του θαλάσσιου ύδατος.

Με τα Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα και τα Ειδικά προγράμματα για την προστασία του μεσογειακού περιβάλλοντος (ΜΟΠ και MEDSPA) αναμένεται να γίνουν σημαντικές επενδύσεις στις Νότιες χώρες της ΕΟΚ, εάν προχωρήσουν.

Το δικαίωμα στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη μπορεί να συμβαδίσει με μια ισχυρή πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι χώρες με προηγμένη οικονομία και τεχνολογία για να πετύχουν καλύτερη παραγωγικότητα και να είναι περισσότερο ανταγωνιστικές στη δημιουργία νέων αγορών και θέσεων εργασίας, έχουν συμπεριλάβει τη συνεπή περιβαλλοντική πολιτική στα ουσιαστικά στοιχεία της βιομηχανικής και εμπορικής στρατηγικής τους.

Δεν υπάρχουν επιχειρήματα σχετικά με την οικονομική και βιομηχανική δραστηριότητα που να εμποδίζουν τις Νότιες χώρες της ΕΟΚ από του να πάρουν παρόμοιες αποφάσεις.

Τα διορθωτικά Ταμεία της Κοινότητας και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων μπορούν και πρέπει να βοηθήσουν τις Μεσογειακές χώρες να κάνουν αυτό το τεχνολογικό άλμα και να επιλέξουν μια συνεπή περιβαλλοντική πολιτική.

Το ΕΕΒ παροτρύνει τις Νότιες χώρες να διαμορφώσουν ένα σχέδιο από πέντε σημεία που να επιβάλλει τη συμβατότητα ανάμεσα στις βιομηχανικές επενδύσεις και την περιβαλλοντική προστασία. Αυτό θα τους επιτρέψει να εναρμονιστούν με τις προηγμένες χώρες σ' αυτούς τους τομείς.

1. Επενδύσεις σε ηλεκτρονικά μηχανήματα ελέγχου της μόλυνσης και πληροφόρησης

Το παράδειγμα της Ιαπωνίας αποδεικνύει πως οι επενδύσεις στο είδος αυτό της προηγμένης τεχνολογίας επιτρέπουν μια σημαντική ελάττωση της μόλυνσης ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσουν ένα νέο βιομηχανικό κλάδο. (Οι εκπομπές διοξειδίου του θείου έχουν ελαττωθεί από 104.000t σε 5.260t από το 1968 ως το 1985 και διοξειδίου του αζώτου από 54.000t σε 22.000t από το 1974 ως το 1985 στη Jokohama, μια πόλη τριών εκατομμυρίων κατοίκων.)

■ Η εγκατάσταση αυτομάτων σταθμών για το συστηματικό έλεγχο της ρύπανσης (στην Ιαπωνία υπάρχουν 1700 σταθμοί μέτρησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε σύγκριση με 280 στην Ο.Δ.Γ.).

■ Συστηματική πληροφόρηση του πληθυσμού: τα αποτελέσματα του ελέγχου δίνονται συστηματικά στη δημοσιότητα για να ενθαρρύνουν τη

βιομηχανία για επενδύσεις στην καθαρότερη δυνατή και πιο επιτυχή περιβαλλοντική τεχνολογία.

Τα διορθωτικά Ταμεία και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων πρέπει να αφήνουν περιθώρια για επενδύσεις σε ένα τέτοιο δίκτυο ελέγχου της ρύπανσης της ατμόσφαιρας και των υδάτων.

2. Ουσιαστική εφαρμογή των αρχών που καθορίστηκαν από τα συντάγματα, εθνικούς νόμους και ευρωπαϊκές νομοθεσίες και αφορούν το δικαίωμα στην πληροφόρηση

Η στρατηγική της Ιαπωνίας βασίζεται στις αρχές της «διαφάνειας» έτσι ώστε ο πληθυσμός να έχει πληροφόρηση. Η πληροφόρηση ενθαρρύνει τις εταιρίες να αναπτύξουν τις στρατηγικές τους έτσι ώστε να αποφύγουν πιθανές διώξεις, να διατηρήσουν το κύρος τους κλπ.

Η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ισπανία είναι οι τρεις Μεσογειακές χώρες που έχουν ενσωματώσει στη νομοθεσία τους το δικαίωμα στην πληροφόρηση. Παρόλο όμως που το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνεται στους νόμους, δεν έχει ποτέ γίνει αντικείμενο εφαρμογής σχετικού κανονισμού, πράγμα απαραίτητο σε μια πολιτική που είναι αποφασιστική και σθεναρή τόσο στον περιβαλλοντικό όσο και τον οικονομικό τομέα.

Η Ευρωπαϊκή Οδηγία για τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων των διαφόρων έργων και η λεγόμενη Οδηγία του Seveso πρέπει επίσης να τεθούν σε ισχύ χωρίς αργοπορία.

Τέλος, το ΕΕΒ τονίζει τη μεγάλη σημασία του σχεδίου για την Οδηγία της ΕΟΚ που θα διαλαμβάνει το δικαίωμα στην πληροφόρηση για το περιβάλλον. Το ΕΕΒ προτρέπει να δοθεί υψηλή προτεραιότητα στην έγκριση μιας Οδηγίας σ' αυτόν τον τομέα και σε Κανονισμό που να αφορά την πρόσβαση στην πληροφόρηση που διαχειρίζονται οι φορείς των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3. Επενδύσεις σε «καθαρές» τεχνολογίες

Μέσα στα πλαίσια των ΜΟΠ και τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, θα πρέπει να γίνουν σημαντικές επενδύσεις στην τεχνολογία αντிரρύπανσης αφενός και στις «καθαρές» τεχνολογίες αφετέρου. Ο σκοπός της πρώτης είναι να ελαττώσει τη ρύπανση στο τέλος της διαδικασίας

ενώ οι καθαρές τεχνολογίες ελαττώνουν και πολλές φορές αποφεύγουν τη ρύπανση αλλάζοντας τις διαδικασίες παραγωγής. Σκοπός τους είναι η ελάττωση του κόστους, καλύτερη ανακύκλωση των αποβλήτων, βελτίωση των συνθηκών εργασίας και της δημόσιας υγείας και συνεισφορά στην προστασία του περιβάλλοντος. Ο έλεγχος και η παρακολούθηση της ελάττωσης των αποβλήτων πρέπει να αποτελέσει στόχο υψηλής προτεραιότητας.

Αντίστοιχα πρέπει να δοθούν στις κυβερνήσεις τα νομικά και οικονομικά μέσα για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Επίσης, πρέπει να εξετασθεί η περίπτωση επιβολής φόρων στις διαδικασίες εκείνες και τα αγαθά που παράγουν επικίνδυνα απόβλητα.

4. Επενδύσεις σε προγράμματα για τον τουρισμό και το περιβάλλον

Το 1990 έχει προταθεί σαν Έτος Τουρισμού (ΕΥΤ). Το ΕΕΒ έχει τη γνώμη ότι ένα μέρος των Διορθωτικών Ταμείων πρέπει να δοθεί για την περιβαλλοντική προστασία περιοχών που υφίστανται μεγάλη τουριστική καταπόνηση. Η ανάπτυξη του τουρισμού δεν θα πρέπει να γίνεται αφορμή για την καταστροφική εκμετάλλευση της εθνικής κληρονομιάς ειδικά στην περιοχή της Μεσογείου. Επίσης, θα πρέπει να σεβαστούμε το φυσικό πλούτο των χωρών, με ιδιαίτερη έμφαση στους υδροβιότοπους και τα συστήματα των ποταμών. Σχεδιασμός της χρήσης της γης για περιορισμό της δόμησης και της κυκλοφορίας πρέπει να αποτελέσει προϋπόθεση για την ανάπτυξη του Τουρισμού. Το ΕΕΒ ζητά:

- να τεθούν σε ισχύ οι συστάσεις που περιέχονται στο Blue Plan της UNEP·
- τη δημιουργία δικτύου πολιτιστικών και φυσικών περιοχών ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος·
- πρόγραμμα εκπαίδευσης για τουρίστες και για όσους παρέχουν υπηρεσίες.

5. Τροπολογίες για τα στάδια προπαρασκευής - εφαρμογής και διαδικασίες επίβλεψης της εξέλιξης των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων

Ολοκληρωμένα Προγράμματα όπου η περιβαλλοντική προστασία δεν αποτελεί ουσιώδες μέρος της ιδέας όλων των επιμέρους έργων δεν μπορούν να αξιώνουν να αποκαλούνται Ολοκληρωμένα Προγράμματα.

Υπάρχει εδώ ένας μεγάλος κίνδυνος: Αυτά καθ' εαυτά τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα απειλούνται με δυσφήμιση λόγω της ύπαρξης τέτοιων ατελών προγραμμάτων (όπου πιθανό να υστερεί ο προγραμματισμός ή η εφαρμογή ή η παρακολούθηση).

Το ΕΕΒ έχει τη γνώμη ότι οι παρακάτω τροπολογίες στις διαδικασίες είναι ζωτικής σημασίας:

- α. «Επιτροπές ελέγχου»: πρέπει να συσταθούν πριν από την έγκριση του προγράμματος. Πρέπει να επιφορτισθούν με την υποβολή πρότασης πάνω στον πραγματικό ολοκληρωμένο χαρακτήρα του προγράμματος προς την κατάλληλη εθνική υπηρεσία.
 - β. Οι περιβαλλοντικές οργανώσεις πρέπει να αντιπροσωπεύονται στις επιτροπές ελέγχου.
 - γ. Ο κανόνας για την έγκριση των έργων που θα συμπεριλαμβάνονται στα προγράμματα πρέπει να είναι η εφαρμογή της διαδικασίας για μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η χρηματοδότηση αυτών των έργων πρέπει να βασίζεται στα αποτελέσματα των μελετών αυτών.
- Εκτός αυτού, το ΕΕΒ θεωρεί τη δημιουργία μιας επιθεώρησης ΕΟΚ που θα έχει σαν αποστολή να ελέγχει αν το δικαίωμα στην πληροφόρηση γίνεται σεβαστό, με τον ίδιο τρόπο που έχουν διοριστεί επίτροποι πληροφόρησης στη Γαλλία, σαν ένα πολύ χρήσιμο εχέγγυο της πληροφόρησης και του διαλόγου.

Ειδικά προγράμματα της ΕΟΚ για την προστασία της Μεσογείου (MEDSPA)

Στο παρελθόν η Κοινότητα όλο και περισσότερο χρηματοδοτούσε περιβαλλοντικά προγράμματα στις Νότιες χώρες της ΕΟΚ. Αυτό καθίσταται περισσότερο αναγκαίο τώρα με τις νέες βιομηχανικές επενδύσεις. Έτσι, το ΕΕΒ χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να συγκεντρώσει και να συντονίσει τις επιχορηγήσεις για περιβαλλοντική προστασία στα MEDSPA.

Το ΕΕΒ ζητάει από την Επιτροπή να ανακοινώσει έγκαιρα το πρόγραμμα ώστε να τεθεί σε διαπραγμάτευση κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας.

Το MEDSPA βεβαίως θα πρέπει να συμπεριλάβει, κατά το δυνατό, όχι μόνο τις νότιες μεσογειακές χώρες μέλη της ΕΟΚ αλλά και τις άλλες 18 Μεσογειακές χώρες που ανήκουν στη Σύνοδο της

Βαρκελώνης. Είναι ευτυχής συγκυρία ότι ο τωρινός πρόεδρος των Υπουργών Περιβάλλοντος της ΕΟΚ Ευ.

Κουλουμπής είναι αυτή τη στιγμή πρόεδρος αυτής της Ομάδας των Μεσογειακών χωρών. Έτσι είναι σε θέση να εισηγηθεί την επείγοντως αναγκαία πολιτική δράση για προστασία της Μεσογειακής λεκάνης από σοβαρότατους περιβαλλοντικούς κινδύνους.

III. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΒΙΟΤΟΠΩΝ

Το ΕΕΒ λυπάται που διαπιστώνει ότι η προστασία των βιοτόπων δεν είναι ιδιαίτερα επαρκής και επί του παρόντος καλύπτεται μόνο από την Οδηγία για τα Πουλιά.

Το ΕΕΒ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίζουν την προστασία της φυσικής μας κληρονομιάς σαν Κοινοτικό καθήκον και να θεωρούν ότι όλα τα προγράμματα ανάπτυξης πιθανόν να επηρεάζουν τους καθορισμένους βιοτόπους και όχι μόνο όσα βρίσκονται εντός αυτών. Αυτό θα πρέπει να είναι το αντικείμενο των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων ώστε να διατηρηθεί ο πλούτος και η ποικιλία των βιοτόπων.

Γίνεται έτσι ζωτικής σημασίας η ανάγκη να έχουμε έναν ολοκληρωμένο κατάλογο βιοτόπων που είναι ήδη υπό προστασία για να μπορούμε να κρίνουμε αποτελεσματικότερα τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων πριν εφαρμοστεί ένας μεγάλος αριθμός ΜΟΠ.

Το ΕΕΒ θα χαρεί να συνεισφέρει στον εντοπισμό των κατάλληλων περιοχών και να βοηθήσει στη διαχείρισή τους.

IV. ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Το ΕΕΒ συγχαίρει το Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος που πήρε στη δικαιοδοσία του τη Βιοτεχνολογία. Είναι η καλύτερη ευκαιρία για τον αποτελεσματικότερο χειρισμό.

V. Η ΜΟΛΥΝΣΗ ΤΟΥ ΑΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗ ΤΩΝ ΣΚΟΥΠΙΔΙΩΝ

Οι αυξανόμενες ποσότητες αστικών σκουπιδιών έχουν, σε πολλά μέρη, εξαντλήσει τις δυνατότητες των χωματερών.

Το ΕΕΒ δεν αντιτίθεται στην αποτέφρωση των σκουπιδιών σαν τρόπο μείωσης του όγκου τους, αλλά επιθυμεί να τονίσει το γεγονός ότι η αποτέφρωση

συσσωρεύει τοξικές ενώσεις (π.χ. βαρέων μετάλλων) και δημιουργεί ατμοσφαιρική ρύπανση.

Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό γιατί οι κλίβανοι καύσης σκουπιδιών συνήθως δημιουργούνται κοντά σε αστικές περιοχές για να κρατούνται χαμηλά τα έξοδα μεταφοράς των σκουπιδιών. Απαραίτητες προϋποθέσεις για την καταστροφή των τοξικών οργανικών ενώσεων και την εξασφάλιση της δημόσιας υγείας είναι οι αυστηρές οριακές τιμές και οι σταθερά υψηλές θερμοκρασίες καύσης.

Ακόμα θα πρέπει να υπαχθούν στους όρους αυτής της Οδηγίας και οι υπάρχουσες μικρές εγκαταστάσεις.

Το συζητούμενο Σχέδιο Οδηγίας δεν ασχολείται με το συνολικό πρόβλημα διαχείρισης των σκουπιδιών. Το ΕΕΒ θεωρεί πως πρέπει να προταθεί το συντομότερο μια συνολική προσέγγιση.

VI. ΟΖΟΝ

Το Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος της ΕΟΚ υιοθέτησε τον περασμένο Ιούνιο την πρόταση της Επιτροπής που θέτει σε εφαρμογή το Πρωτόκολλο του Μόντρεαλ για την προστασία της στοιβάδας του όζοντος. Νεότερα ευρήματα απαιτούν αυστηρότερα μέτρα. Το Συμβούλιο των Υπουργών αναγνωρίζοντας αυτό το γεγονός ψήφισε Απόφαση που περιορίζει τη χρήση των CFC και των Αλογόνων. Σύμφωνα μ' αυτή, οι χώρες μέλη δεσμεύτηκαν να προχωρήσουν και πέρα από το Πρωτόκολλο.

Επίσης, οι χώρες μέλη παρακινούνται να χρησιμοποιούν ετικέτες στα προϊόντα εκείνα που έχουν υποκατάστατα των παραπάνω και δεν καταστρέφουν τη στοιβάδα του όζοντος.

Το ΕΕΒ προτρέπει τις χώρες μέλη: 1) να συμφωνήσουν για τα μέτρα εφαρμογής του περιεχομένου της Απόφασης· 2) να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στη διεύρυνση των διαπραγματεύσεων του Πρωτοκόλλου του Μόντρεαλ, σύμφωνα με όσα διατυπώθηκαν και συμφωνήθηκαν στη Σύνοδο του Τορόντο που οργανώθηκε από την Καναδική κυβέρνηση και το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP). Δηλαδή: *αναθεώρηση το 1990 ώστε να διασφαλιστεί ο ολοσχερής περιορισμός εκπομπής των πλήρως αλογονοποιημένων χλωροφθοριομένων υδρογονανθράκων (CFC) μέχρι το 2000.*

Επιπλέον οι Κοινότητες θα πρέπει να απαγορεύσουν τις εξαγωγές που δεν χρησιμοποιούνται σε αεροζόλ από τις χώρες της Κοινότητας ώστε να κλείσει ένα προφανές κενό στο Πρωτόκολλο και την Κοινοτική νομοθεσία.

VII. ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Πρέπει να ληφθεί υπόψη η αυξανόμενη βεβαιότητα για την κλιματολογική αλλαγή που οφείλεται στην εκπομπή διοξειδίου του άνθρακος και αερίων των ιχνοστοιχείων (φαινόμενο που μας είναι γνωστό ως «φαινόμενο θερμοκηπίου»).

Το ΕΕΒ καλεί για άμεση εφαρμογή Πολιτικής Δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα αυτό. Πρέπει να υποβληθεί ένα πρόγραμμα εφαρμογής «κλιματολογικής αλλαγής» που να συμπεριλαμβάνει και λεπτομερείς προτάσεις για βραχυπρόθεσμη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα και των αερίων των ιχνοστοιχείων. Σύμφωνα με την τελική ανακοίνωση της διάσκεψης του Τορόντο, η οποία προτείνει παγκόσμια συμφωνία για την πρόληψη κλιματολογικής αλλαγής, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα πρέπει να αναλάβει τη σχετική πρωτοβουλία.

— Το αυξημένο ενδιαφέρον των αρμοδίων για τα Ερευνητικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι αναγκαίο για τον καλύτερο προσδιορισμό της πολιτικής στο μέλλον.

— Είναι αναγκαία η λεπτομερής μελέτη της επιδράσεως του διοξειδίου του άνθρακος και των αερίων των

ιχνοστοιχείων.

— Η ενεργειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας θα πρέπει να αναπροσανατολιστεί προς μια υγιή περιβαλλοντική πολιτική δίνοντας προτεραιότητα στις τεχνολογίες οι οποίες μειώνουν την εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα.

— Σχεδιασμός ενέργειας ελάχιστου κόστους θα πρέπει να υιοθετηθεί με σκοπό τη μείωση του διοξειδίου του άνθρακα από την καύση πετρελαιοειδών, καθώς επίσης και ενεργό ενθάρρυνση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, που είναι και εξάλλου ιδιαίτερα κατάλληλες για τις χώρες του Νότου.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να αναλάβει ενεργό ρόλο σ' αυτόν τον τομέα επί διεθνούς επιπέδου, καθώς επίσης και την πρωτοβουλία να προτείνει στα κράτη μέλη να συνεργαστούν το ταχύτερο δυνατό για τη δημιουργία ενός σχεδίου δράσεως για την προστασία της ατμόσφαιρας, σύμφωνα με τα πορίσματα της διασκέψεως του Τορόντο επί του θέματος «Η Αλλαγή της Ατμόσφαιρας».

IX. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΥΔΑΤΩΝ

Τα «Συμπεράσματα του Υπουργικού Σεμιναρίου επί της Μελλοντικής Υδατικής πολιτικής της Κοινότητας» διαγράφουν νέες φροντίδες που προκύπτουν από προβλήματα ύδατος. Η Ελληνική Προεδρία έχει υπογραμμίσει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της για το πρόβλημα ποιότητας του ύδατος. Το ΕΕΒ επιθυμεί να διαπιστώσει ενέργειες κατόπιν αυτών των δηλώσεων.

X. ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Το ΕΕΒ περιμένει ακόμα τις προτάσεις της Επιτροπής για την κατάργηση του PCB/PCT.

Η πρόταση για το PCB πρέπει να συμπεριλαμβάνει υποκατάστατα του PCB, όπως DBPT, Ugilec και άλλα, τα

οποία επίσης μπορούν να επισυσσωρευτούν στην τροφική αλυσίδα. Είναι επείγον να γίνουν άμεσες ενέργειες για να απαγορευτούν αυτά τα νέα επικίνδυνα προϊόντα από την ευρωπαϊκή αγορά.

Η πρόταση της Επιτροπής για την ανακύκλωση των χρησιμοποιημένων μπαταριών πρέπει να υποβληθεί χωρίς αργοπορία.

Η χρήση του Καδμίου πρέπει να απαγορευτεί εκτός από τις εφαρμογές εκείνες που εναλλακτικά προϊόντα δεν υπάρχουν.

Σύντομες ειδήσεις

● Ο Μιχάλης Σκούλλος, πρόεδρος της «Ε.Ε.», μίλησε στο Κανάλι 5, στον TOP FM και έδωσε συνεντεύξεις στην «Ελευθεροτυπία» και τη «Βραδυνή» για το ΝΕΦΟΣ.

Επίσης, έδωσε συνέντευξη τύπου στις 20-9-88 για το Μνημόνιο στην Ελληνική Προεδρία, τόσο σαν πρόεδρος της «Ε.Ε.» όσο και σαν πρόεδρος του ΕΕΒ.

● Η «Ε.Ε.» είχε ουσιαστική συμμετοχή με ομιλητές της (Μ. Σκούλλος, Κ. Καρράς και Κ. Καλλιγιάς) στο Συνέδριο με τίτλο «Η Αποκάλυψη του Ιωάννη και το Μέλλον της Ανθρωπότητας», που έγινε στην Πάτμο παράλληλα με το λαμπρό εορτασμό για τα 900 χρόνια από την Ίδρυση της Μονής.

● Στις Βρυξέλλες θα παραστεί (στις 5-6 Οκτωβρίου) και θα μιλήσει ο κ. Μ. Σκούλλος, ως πρόεδρος της «Ε.Ε.» και ΕΕΒ, στη σύσκεψη για την ονομαζόμενη «Σύμβαση της Lome IV», μια αναπτυξιακή σύμβαση μεγάλου ενδιαφέροντος και πολλών δυνατοτήτων μεταξύ ΕΟΚ και χωρών ΑΚΕ (Αφρικής, Καραϊβικής και Ειρηνικού). Η σύμβαση έχει τεράστιες επιπτώσεις, θετικές και αρνητικές, για το Περιβάλλον.

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 36 - ΑΘΗΝΑ 106 73
ΤΗΛ. 3605.319 - 3622.535

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΜΙΧ. ΣΚΟΥΛΛΟΣ

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 36 - ΑΘΗΝΑ

ΣΥΝΤΑΞΗ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΝΕΛΛΑΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Τ.Φ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ

«Ι. ΜΑΚΡΗΣ Α.Ε.»

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΕ